

Крилатици
с. Чакалия

ИЗЛИЗА ТРИ ПЪТИ
ВЪ МЕСЕЦА.

Абонамент:
За една година 50 лева.

ПРОБУДА

Вестникъ за литература, култура и общественъ животъ.

Урежда
редакционенъ комитетъ:
БЕЛЮТКА, МИЛЧО
ТРЪВНА 1931

Адресъ:
Койчо Христовъ — Тръвна.

ПОБЕДИТЕЛИ И ПОБЕДЕНИ.

Само десетъ години трѣбваше да минатъ, за да се изпари окончателно и за винаги обаянието отъ голѣмата победа на съглашенieto въ Европейската война.

Само двестъ години трѣбваше да минатъ, за да се изпари и страха на победенитѣ спрямо победителитѣ и да се почувствува, че всичко е било мимолетно и че днесъ нѣма победени, нѣма и победители.

Тия дни, по предложение на комуниститѣ, Германския Райстагъ, съ голѣмо болшинство е приелъ предложението да се иска премахване на репарациитѣ и ревизия на мирнитѣ договори.

Явно е вече, че Германия открито заявява, че не признава наложенитѣ санкции отъ войната и че тия санкции трѣбва да се премахнатъ, за да се избѣгнатъ бѣдашитѣ компликации.

Заедно съ Германия и всички победени манифестиратъ вече волята си за неподчинения и свѣтътъ е исправенъ предъ една нова алтернатива: или ревизия на договоритѣ или нова война, нова човѣшка касапница, въ която нова война, по всѣка вѣроятностъ победителитѣ ще бѣдатъ победени, а победенитѣ победители.

Победенитѣ днесъ сж въ настѣпление, а победителитѣ въ отбрана.

И защо е всичко това?

Защо е тая вѣчна игра на победени и победители, защо е тая вѣчна борба за надмощие?

И за чия смѣтка и съ чий кости се градятъ величественитѣ паметници на победитѣ и на героичнитѣ поражения?!..

О, не кръвъ и не кости сж нуждни вече на човѣчеството, за да се гради неговото щастие и негова прогресъ, а миръ и общо съжителство на всички народи, за да нѣма нито победители нито победени!

Отъ редакцията.

КАРТЕЛИТЪ.

(Продължение отъ брой 7)

Въ развоа на мислитѣ, които дадохме въ миналия брой на вестника относително картелитѣ, ние додохме до заключение, че тия организации отъ регулатори на ступанския животъ въ днешно време сж станали вече сжщински грабителитѣ и най-вулгарни обирачи на консуматоритѣ и за илюстрация на тия си заключителни мисли, ние приведохме въ бѣгли черти нѣкои характерни данни за грабителския характеръ на картелитѣ захарни фабрики въ България, въ които въ сжщностъ нѣма нито единъ българинъ, а всички сж чужденци.

За по-пълна илюстрация за грабежа, който се върши отъ тия захарни фабрики върху цѣлия български народъ ще дадемъ мѣсто на следнитѣ редове вземати почти изцѣло отъ Варненския в. „Народенъ ратникъ“ бр. 10 год. I.

„Национална“ е у насъ захарната индустрия, това никой не може да го оспори. Тя, наистина, обработва мѣстно цвѣкло, съ български въглища и български работници. Чорбаджитѣ на тая индустрия, (ама дали само на тая индустрия) обаче до единъ сж чужденци. И това, което е останало национално въ тая индустрия, това е само черния потъ на българския селянинъ — (производителъ на цвѣклото) и работникъ, отъ която тия чужденци трупатъ несмѣтни милионни печалби.

Захарната индустрия се ползува отъ облаго по закона за насърчезие на мѣстната индустрия. По този законъ тия плаща и намаляватъ данътъ. Това обаче, не стига. За

да се осигури за тая индустрия монопола за захарта държавата е издигнала такива високи митнически прегради, че всѣки вносъ на захаръ отъ чужбина е абсолютно немислимъ.

А захаръ отъ чужбина може да се достави у насъ на цена приблизително 3 (и словомъ три) пѣти оп-ефтина отъ продажната цена у насъ.

Чуждата захаръ необителна се предлага франко София по 9.50 лв. 1 кгр. Вносътъ на чуждата захаръ обаче, е невъзможенъ, понеже на единъ кгр. захаръ тежи 11 лв. мито, плюсъ 9 лв. акцизъ и общински налогъ, или всичко мита и такси 20 лв. на кгр.

Заедно съ други разности единъ кгр. чужда захаръ въ такъвъ случай ще струва на търговеца ангроситъ около 30 лв. При цена 27 лв. на мѣстната захаръ естествено е, че внесената отъ чужбина захаръ, макаръ да струва само 8-50 на търговеца ангроситъ вносителъ, не може да се внесе, защото митническата преграда я прави неконкурентноспособна.

Това положение се използва сега наширокотъ отъ захарнитѣ магнати у насъ, които спокойно, но сигурно дератъ българския консуматоръ по най-безжалостенъ начинъ. Системата за обирането на консуматора е много сложна, но насъ не ще ни бѣде срамъ и страхъ да я разпечкаме.

Най-напредъ нека се види какво печелятъ отъ семото производство тия чужди потосмукачи.

Българската захаръ не плаща мито, което е 11. лв на кгр.

Тя плаща само акцизъ и общински налогъ 8-20 лв. кгр. Захарта се продава отъ фабричитѣ на едро по 27 лв., а може да се продава въ страната по 18 лв. и 20 ст. съ акциза. Въ сжщото време, изнасяната отъ българскитѣ фабрики съ стотици тонове съ паракодитѣ на Бѣл. Търгов. Парах. Д-во захаръ за странство се продава, чрезъ Празнична кредитна банка по 10 до 11 лв. кгр.

Какъ тия „Господа“ иматъ възможностъ да продаватъ въ чужбина захарта си съ цена по-ефтина, отколкото я продаватъ на българския консуматоръ, не е ли това грабежъ?

Въ България се консумира годишно 30 милиона кгр. захаръ. Ако пресмѣтнитѣ върху тия 30000000

кгр. захаръ по 8 лв. сарѣхна печалба ще получимъ благополучно сумата 240,000,000 лв. сарѣхпечалби, които всѣка година захарнитѣ магнати у насъ смѣкватъ отъ опросѣлия български консуматоръ, когато чрезъ колонитѣ на пресата го подканватъ: „яжте повече захаръ.“

Двеста и четиридесетъ милиона — 240,000,000 български лева всѣка година се изваждатъ отъ продѣния джобъ на българския народъ, за да се изнесатъ въ чужбина отъ чорбаджитѣ на тая „родна“ индустрия, която пакъ повтаряме сж все чужденци. Това е вече цѣлъ атентатъ срещу стабилността на българския лезъ за закрепването на който, днешното ни правителство пожертвува дори народната ни банка.“

St. Следва.

Лихварство и спекула.

Преди години се гласува законъ за лихварството, който ограничи лихвения процентъ до 16%, и предвидя голѣми санкции и наказания за незаконно лихварство и превизиения лихвения процентъ.

Отъ гласуване на Закона до днесъ се минаха 2-3 години, а лихварството се шири по всички кѣтчища и кѣтчетата на майка България, безконтролно и безнаказано и лихвения процентъ не само премина границата на озаконеното, но се изтъкнаха и случаи, гдето лихвата е стигнала до нечувани размѣри.

И колко лихвари се заловиха и се подведоха да отговарятъ подъ тежкитѣ клаузи на закона?

Въ сжщностъ озаконения лихвения процентъ отъ 16%, е извънредно голѣмъ и по своитѣ размѣри нѣма по-голѣмъ въ никоя държава и споредъ сведенията, които черпимъ отъ пресата (в. Камбана бр. 43) само 8 банки—четири наши и четири чуждестранни въ България—за една година, сж реализирали при тоя узаконенъ голѣмъ лихвения процентъ чиста печалба отъ 117 милиона лева за една година.

Това е една грамадна печалба, която ще постави всѣкого въ очудване, но отъ която лихваритѣ сж крайно недоволни и както казахме, по разни пѣтчища, плесиратъ своитѣ капиталы срещу огромни лихвени задължения и по тоя начинъ сж поставили огромна частъ отъ Българ. народъ, предимно селачеството, въ невъзможностъ да плаща.

Поради играта, която се върши

съ ценитѣ на продуктитѣ отъ първа необходимостъ, напоследъкъ се загворило, че г. министра на финанситѣ, гласелъ законъ противъ спекулата и спекулантитѣ.

Какъвъ ще бѣде точно тоя законъ намъ е неизвестно, обаче наблюдавайки фактитѣ, намъ се струва, че борбата съ спекулата, както и тая съ лихварството не се водятъ съ нуждната сериозностъ и ефективностъ, за да се получи резултатъ.

За да се ограничи съ законъ спекулата, трѣбва на първо мѣсто да се засегнатъ житаритѣ, мелничаритѣ и фурнижитѣ, които да се принудятъ като кулуватъ жито по 120 лв. кгр. да не продаватъ трицитѣ по 2 лв., брашното по 4 лв., а хлѣба по 5 лв., а трѣбва да продаватъ трицитѣ 0-50 лв., брашното 2 лв., а хлѣба най-много по 3 лв. кгр.

Трѣбва да се засегнатъ фабричитѣ за разни видове масла, които направиха картелъ и покачиха ценитѣ на слѣзчогледовото масло съ 10 лв. на единъ пунктъ; содолимоненитѣ фабрики, текстилитѣ, биренитѣ, а най-вече трѣбва да се засегнатъ захарнитѣ фабрики, на които захарта коштува 8 лв. кгр. съ акциза 18 лв., а я продаватъ 30 лв. кгр.

Е ли въ състояние новия законъ за спекулата да засегне практически, а не само на книга, всички тия съсловия?

Ние се съмняваме, но все пакъ пожелаваме успѣхъ и смѣтаме, че държавата трѣбва да обуздае спекулантитѣ и може да стори това стига да поиска.

Orion.

Туберкулозата.

До колко е разпространена туберкулозата, ще ни илюстриратъ най-добре нѣколко цифри. Доказано е съ широки статистически данни, че около 96%, отъ всички хора прекарватъ туберкулозната зараза до своята 13 годишна възраст. Сжщо така, съ широки научни исследования е установено, че около 1/10 отъ всички хора умираатъ отъ туберкулоза. Въ Европа има около 10,000,000 бсели отъ туберкулоза, отъ които годишно умираатъ около 1,000,000 души, т. е. всѣки день по 4,000 всѣки часъ по 150 и всѣка минута по 2-ма души! Само отъ туберкулоза умираатъ годишно: въ Русия 500,000 души, въ Германия 100,000, въ Франция 150,000, въ Белгия 16,000.

Положението въ България е още по печално; у насъ туберкуло-

зата се радва на едно много широко разпространение. Въ България по настоящемъ има около 150,000 души туберкулозно болни, отъ които всѣка година умираатъ около 15,000 съ други думи, всѣка година населението на единъ гредъ като В. Търново ства жертва на туберкулозната напасть. Смъртността отъ туберкулоза у насъ е почти двойно по-голѣма, отколкото сръдно въ Европа.

Най-важно и печално едновременно е, че следъ войнитѣ, смъртността и заболяемостта отъ туберкулоза въ България бързо растатъ, докато въ нѣкои страни, благодарение на ефикаситѣ мѣрки, които се взематъ въ борбата съ нея, най-добрѣ примѣръ за което ни даватъ Русия и Италия, смъртността значително е намалява. Следъ войнитѣ, се е увеличила въ гравое като София, тройно повече, като е засегнала въ голѣмъ размѣръ и селата.

О, какъ е тежко да се гледа
Ржде вѣчно да протѣга.
Човѣшки ролъ, безъ помощъ
И какъ обрѣтъ желѣзень
Вѣчно да се стѣга...

Никола Чужковъ.

Трѣвн. зографи и рѣзбари и произходътъ имъ.

(Продължение отъ брой 7)

И като гаранция, че той нѣма да измѣни на думитъ си, оставилъ на бащата 100 турски рубета, за прехрана на детето и майката до завръщането му. Бащата и майката дали своето съгласие, смѣтайки това вече за Божия повеля и понеже детето не било още кръстено, решили да го кръстятъ на името на благодѣтеля и помирителя Викентий. Следъ това, о. Викентий заминалъ.

Заб. Фамилното предание казва, че селянитъ не могли да запомнятъ името Викентий, та когато Зографския монахъ, възседналъ коня и отивалъ къмъ срещния на колибитъ банръ, майката Карчовица и нѣкои отъ момчетата й се провикватъ: — „Дѣлооо!...“ Какъ бѣше името? — Той имъ отговорилъ: „Викентий, Викентий!“ — И като видѣлъ, че тѣ мѣчно могли да го повтарятъ, той имъ извикалъ много високо: — „Чуйте! Витанъ, Витанъ да го казвате, то е се едно“.

Въ дома на разочарованото до тоя моментъ Карчово семейство настѣпили вече и по-спокойни дни. Но това спокойствие не било за дълго време. Следъ една или две годни нѣкаква епидемична болестъ е отнела всички деца на дѣдо Карча, освенъ Витана.

Следъ три години Зографския монахъ Викентий наново посетилъ дѣда Карча, за да прибере и малкия Витанъ. Родителитъ се смутили и изпаднали въ отчаяние: тѣ трѣбвало да се раздѣлятъ, следъ нещастната покруса отъ измрелитъ 13 голѣми чада и съ последната си рожба. И Витанъ, ядката на раздора преди три години и спонтелната любовъ между съпругъ и съпруга следъ тия три години, трѣбвало да ги напусне и тръгне подиръ атонския монахъ да дири своето щастие и кове своята сѣдба въ далечна и непозната за него страна, лишилъ отъ майчини и бащини милувки... Но не тъй лесна била тая фатална за родителитъ раздѣла отъ единственото си вече дете. Карчо и Карчовица горещо молили

Какъ е той унизень
И в'калтъ вѣчно повалень
Умътъ му какъ в'тъма увивать
И уста мръсни — лукави
Какъ вѣчно го преспивать!...
Трѣвна.

K.

О. Викентия да имъ остави единственото дете.

— Не, не става тъй. Вие сте го обещали единъ пътъ въ името Божие и грѣхъ ще сторите предъ Бога, ако се отказвате отъ думата си. Детето е мое и азъ ще го прибера. Вие имайте толкова деца и него не искахте, Богъ ви наказва за това като, ви отне всичкитъ. Не гнѣветъ Го о-вече, а изпълнете обещанието си; азъ съмъ го купилъ.

Дѣдо Карчо намѣрилъ и повърналъ паритъ на о. Викентия, далъ му още толкова, но Викентий не отстъпвалъ.

— Азъ съмъ купилъ това дете, вие го обещавате и сега ще го отведете въ манастира да се възпита и изучи на добри занятия — казалъ о. Викентий.

И за да затвърди по здраво купената жива човѣшка стока, Викентий пратилъ да свикатъ колибаритъ отъ тия и други близки колиби, далъ пари да се купятъ овни и други потребни за угощение, което далъ на свикенитъ селяни — колибари. Когато се наляли всички, о. Викентий взелъ Витана за ржка довелъ го предъ трапезата и казалъ на събралитъ се гости, че това дете той купилъ отъ баща му и майка му преди три години и сега го взема, за да го заведе въ манастира. Дѣдо Карчо и баба Карчовица съ слъзи на очи паднали на колѣне и почнали да се молятъ на монаха да имъ харижи сина, като му обещавали да му дадатъ всичко друго, каквото иматъ. Тогава о. Викентий имъ казалъ, че тѣ не трѣбва да се противятъ на обещания даръ, а да благодарятъ на това, що Богъ е опредѣлилъ. Следъ това улови за ржка малкия Витанъ, предалъ го на родителитъ му и казалъ:

(Следва).

се мислено въ епохата на онова красиво минало, около веселитъ трапези на бащиното огнище и да се преиспълня съ чувство на още по-голяма обичъ къмъ това красиво минало.

Тука привеждаме нѣкои куплети отъ народни пѣсни, които се пѣятъ изъ нашия край и които по тонъ, по конструкция и по съдържание даватъ всички белези да се предполага, че сѣ самотитно наше творчество:

I

Аалига пѣе ранена
Долу ми въ долни гробища
Че то не било Авлига
Ами булката Калина

Булката драгинка думаше
Драгинко драги Никола

Ожени ли се бачо ти
Раздаде ли ми децата
По турци и по българци
И по лоша вѣра цигани.

А най-малкото горкото
Въ гора да го отнесе
На столовата габаре
Людка да му направи
Когато кошута пътъ мине
Детето да ми изкърми
Когато си дъждецъ заиди
Детето да ми окѣле
Когато пъкъ вѣтрещъ повѣе
Детето да ми люлѣе

(Следва).

ХРОНИКА.

Умоляватъ се Г-да абонатитъ да испратятъ абонамента си въ редакцията.

Общината ни е въ преговори съ Д-во „Сидра“, за да закупи и поеме за своя смѣтка освѣтлението на града, като обещава да даде сигурно и по-ефтино освѣтление на гражданитъ. За цѣлѣта е вече назначена спазарителна комисия, която ще даде правилна оценка на материала, за да не бжде ошетената въ нищо общината.

Заповѣдта за почистване на овоцята се изпълнява усърдно отъ гражданитъ и всички бързатъ да почистятъ градинитъ си, като се надаяватъ, че агрономството ще излъзе чрезъ печата или чрезъ сказки да обясни по-обширно причинитъ на това поражение на градинитъ, като даде и насока за бъдещата работа и какви видове и сортове насаждения трѣбва да се култивиратъ възъ основа на по-основни проучвания.

Идеята за дружествено здание въ града се посреща благоприятно.

РУСКИЯ ДЪМПИНГЪ

отъ най-хубава Руска вълна и памученъ габардинъ шушони отъ най-големата фабрика въ свѣта на галоши и шушони

„ТРИЖГЖЛНИКЪ“

подобро качество и намалени цени.

РУСКИ галоши „Метеоръ“

БЪЛГАРСКИ галоши „Бакишъ“ съ намалени цени.

ГУМЕННИ ЦАРВУЛИ и обуца отъ разни фабрики.

ФЛАНЕЛИ егерови, платиръ, мако, ажуръ, корсажи и др. отъ придворна ф-ка „Бждащцита“ и др.

ЧОРАПИ дамски копринени, воалажени, памучни съ багети и безъ багети разни качества отъ марка „Фазанъ“ Сливненски и др. фабрики.

ЧОРАПИ мъжки и детски, жикардъ, памучни и вълнени отъ разни фабрики.

ФЛАНЕЛИ и желетки дамски и мъжки отъ меки европейски и български прежди.

ОБУЦА европейски отъ лакъ, бѣлона и боксъ дамски, мъжки и детски.

ОБУЦА зимни за галоши, топли, чехски, шити и съ клечки, мѣсна изработка.

МУШАМИ разни за пристелване на маси

много ефтини цени

при ХРИСТО ШИВАРОВЪ—Трѣвна.

р. Радославовъ

ЗА ТРѢВНА.

(Продължение отъ бр. 5.)

Дали Трѣвна е създадена своя битова оригинална пѣсенъ, въ каква насока и въ какъвъ темпъ и тоя възпръсъ съсемъ още не е проученъ и до сега още тая материя остава непроучена и несистематизирана. Я известно е на всѣки единъ трѣвнецъ какви хубави самотитни и оригинални творби е създавалъ народния духъ, израсълъ и откърменъ средъ тайнството и величието на тъмнитъ балкански усой и всѣки единъ съ

трепетъ на душата ще си спомни за ония дивни мелодии, пролети въ повечето случаи, съ меланхолия и тъга, които той е слушалъ, покрай нѣкоя селска трапеза, или пъкъ въ дома между домашни и близки роднини, събрани по случай нѣкое особено празденство. Нека всѣки единъ си спомня за всички тия особени моменти на своето детинство въ своя роденъ край, да си спомни тия хубави мелодии и да се прене-

K. X.

Недостойниятъ.

(Продължение отъ брой 7)

За утре, на Г-нъ Капитански, е обещано да се яви при Г-на министра. Едва следъ цѣли две седмици прекарани въ красивата столица, нему е обещано дългоочакваната среща и по тая причина, по край чувството на голѣма загриженостъ, което непрекъснато го съпровождаше отъ уволнението му и до днесъ, сега у него, въ душата му, на лицето му, въ всичкитъ негови мание-ри, се чувствуваха една малка промена на настроението.

Предъ перспективата на близката среща, една радостна усмивка често осияваше лицето му, единъ лъчъ на надежда озаряваше душата му и той съ нетърпение очаква-

ше да настѣпи уречения часъ за среща.

Той разчиташе, че тая среща ще разкъса заплетения възелъ и върваше дълбоко, че Г-нъ министра не ще остане равнодушень и глухъ надъ неговитъ страдания.

Предъ мисълта за тая среща Г-нъ Капитански не можа да спи цѣлата нощъ и по тая причина той стана толкова рано — тъкмо 3 часа следъ полунощъ.

Г-нъ Капитански бѣше уволненъ отъ служба 10 дни преди великитъ христови празници, тъкмо когато трѣбваше да се радва, той и доброто му семейство, на честититъ дни.

Уволнението му последва неочаквано, непредвидено и безъ особена мотивировка—само „въ интереса на службата“, поради това, че за неговата хубава службица се явилъ нѣкъкъвъ си кандидатъ на „голѣмъ човѣкъ“, но това обстоятелство него не го обезкуражаваше. Не го обезкуражи и обезвѣри и обстоятелството, че цѣли 6 месеца той стои безъ работа и че семейството му почна да занеомога.

Действително той бѣше много загриженъ за сѣдбата си, но понеже бѣше срасналъ много съ службата си, върваше, че тая службица рано-късно пакъ ще му се усмихне, ще го възрадва и ще му дари ново щастие и радостъ.

При това Г-нъ Капитански бѣше много добродушень и доверчивъ човѣкъ и следъ като цѣли шестъ месеца хлопа по разни провинциални

капии, по разни кметове, помощници и прочие.

Най-сетне преиспълненъ съ същата вѣра въ себе си и въ своето щастие, се отзова въ столицата на България. И тъй, като той бѣше вече почти привършилъ спестенитъ за критически времена парици отсѣдала на квартира въ единъ отъ по простичкитъ Софийски ханища, въ една доста слупена стаячка съ разглобень дървенъ креватъ, овехтѣлъ и отънелъ раздърпанъ юрганъ, дървена маса, चुпченъ столъ, сперманце, тенекенъ светилникъ, а долъ подъ стайтъ мирзливни яхъри, мулѣта, коне и пр. хубости, каквито Г-нъ Капитански никога и на сънь даже не е снуувалъ и никога не е помислювалъ, че нѣкога ще му дойде до главата.

(Следва).